

**E. Cnotliwy, R. Kamiński, M.
Marcinkowski, S. Słowiński, A.
Uciechowska-Gawron, E. Wilgocki**

Szczecin - Stare Miasto

Informator Archeologiczny : badania 22, 137-138

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Sulejów- Podklasztorze,
gm. Sulejów,
woj. piotrkowskie
st. 1 AZP 75-5/6**

**Muzeum Okręgowe
w Piotrkowie Trybunalskim**

Badania prowadził mgr Piotr Gajda. Finansował WKZ w Piotrkowie Tryb. Klasztor OO Cystersów - odkrywki archeologiczno-architektoniczne.

W związku z planowaną rewaloryzacją obiektu założono 3 wykopy w obrębie claustrum klasztoru oraz 2 wykopy w budynku gospodarczym (tzw. "stara plebania"). Łącznie przebadano obszar o pow. 80 m².

W wykopie nr XLV odsłonięto pozostałości krużganków gotyckich i barokowych. W wykopie XLVI, zlokalizowanym w refektarzu, odkryto mury z kamienia wapiennego, które można interpretować jako późnośredniowieczny mur obronny pierwszego etapu inkastelizacji klasztoru (II poł. XV w.). Do muru dowiązana została ściana będąca najprawdopodobniej pozostałością po piwnicy znajdującej się pod późnośredniowiecznym refektarzem. Po zewnętrznej stronie muru obronnego odnaleziono duże ilości ceramiki późnośredniowiecznej i nowożytniej (XV-XVIII w.) oraz duże ilości kości zwierzęcych i łusek rybich (jesiotra, karpia, okonia). W budynku zamykającym claustrum klasztorne od zachodu (skrzydło konwersów) odgruzowano dwa pomieszczenia (wykop nr XLVII). Odsłonięto tam renesansową sień przebudowaną w baroku, szyb klatki schodowej oraz piwnicę. Piwnice w tym skrzydle klasztoru zasypywane były stopniowo w XIX i XX w., natomiast budynek uległ destrukcji w XX w.

W wykopie nr XLVIII założonym na zewnątrz budynku gospodarczego odsłonięto mury fundamentowe z kamienia wapiennego. W wykopie nr XLIX położonym wewnątrz budynku, odkryto fragmenty muru z dużych kamieni narzułowych biegącego pod kątem w stosunku do murów "starej plebanii". W obu wykopach wystąpiły duże ilości ceramiki (fragmenty naczyń i kaflów) datowanych na XVI-XVIII w.

Materiały znajdującą się w Muzeum PTTK w Sulejowie Podklasztorzu.

Suraz, woj. białostockie, st. 3 - patrz okres halsztacki.

Sypniewo, woj. ostrołęckie - patrz wczesne średniowiecze.

Szczecin - Stare Miasto - Podzamcze - patrz wczesne średniowiecze.

Szczecin - Stare Miasto

**PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska Oddział w Szczecinie**

Badania pod kierownictwem dr Eugeniusza Ciołłwego (autora sprawozdania) prowadzili mgr Roman Kamiński, mgr Mirosław Marcinkowski, mgr Sławomir Słowiński, mgr Anna Uciechowska-Gawron i mgr Eugeniusz Wilgocki. Finansował WKZ Szczecin. Trzeci sezon badań. Miasto wczesnośredniowieczne, późnośredniowieczne (lokalijne) i nowożytne.

Kontynuowano badania w obrębie zachodniej części kwartału V usytuowanej przy ul. Panieńskiej (posesje nr 36-40). Badania przeprowadzono w wykopach o łącznej powierzchni 1000 m².

Panieńska nr 36: Ponieważ badania w 1987 r. nie wyjaśniły całkowicie zagadnienia średniowiecznej i nowożytnej zabudowy posesji trzeba było założyć dodatkowe wykopy w południowo-wschodniej części. Odsłonięto (od strony wnętrza) część fundamentu ściany północnej kamienicy stwierdzając liczne przebudowy. Stosunkowo dobrze zarysował się zaskł kamienicy w okresie renesansu. Była ona wyraźnie mniejsza od późniejszej. Związana z nią warstwa spalenizny wskazuje, że łowarzysząca jej zabudowa gospodarcza (drewniana) uległa pożarowi. Mogło to mieć miejsce, jak wskazuje materiał zabytkowy, w końcu XVII lub na początku XVIII w. W tym samym czasie kamienica została przebudowana i dotrwała w tym samym gabarycie do 1944 r. Wielkość kamienicy renesansowej była zbliżona do starszej późnogotyckiej, na co wskazują relikty zachowane w dolnych partiach fundamentu.

Ponżej poziomów użytkowych kamienie murowanych natrafiono na narożnik budowli zrębowej, którą wstępnie można datować na XIII-XIV wiek. Z budynkiem tym łączy się wielkie skupisko ścinów skóry sugerujące istnienie w tym miejscu warsztatu szewskiego. W zachodniej części wykopu natrafiono na kontynuację budynku zrębowego, odkrytego już wcześniej, a datowanego wstępnie na drugą połowę XII w. Badania w obrębie posesji 36 zakończono z powodu groźby zawalenia murów i silnych zniszczeń wkopami fundamentowymi.

Panieńska nr 37: Badania prowadzono we wnętrzu budynku i na podwórku. We wnętrzu budynku przebadano kilka poziomów związanych z jego użytkowaniem i przebudowaniami. W obrębie podwórka odsłonięto kolistą murowaną latrynę z XVII-XVIII w., oraz wcześniejsze latryny późnośredniowieczne. Ponadto uchwycono na dużej przestrzeni dobrze zachowany

bruk podwórka z XVI-XVII w., chroniącego starsze nawarstwienia późnośredniowieczne i wczesnośredniowieczne. Podwórko to, jak wykazuje analiza sytuacji przestrzennej, było użytkowane wspólnie przez właścicieli posesji 36, 37 i 38. Od strony wschodniej oddzielał je od wschodniej części kwartału gruby, głęboko posadowiony mur graniczny. Ze względu na bardzo dobrze zachowane nawarstwienia i ciekawą sytuację z zakresu użytkowania przestrzeni badania w tym miejscu będą kontynuowane.

Panieńska 38: Dla wyjaśnienia rozwoju kamienicy założono wstępnie dwa wykopy usytuowane we wnętrzu budynku. Stwierdzono, że murowana kamienica powstała bez wątpienia później niż 39, że wcześniej mógł istnieć w tym miejscu dom o konstrukcji szkieletowej. Bardzo wartościowe jest odkrycie jeszcze wcześniejszego budynku (zapewne XIV w. - na razie posiadamy zbyt mało materiału zabytkowego) drewnianego z glinianym klepskim. Budynek ten wchodzi także pod kamienicę 39 i przechodzi pod fundamentami w obręb ulicy Poznańskiej. Wiąże się więc z zupełnie innym rozmieszczeniem i rozplanowaniem tej części miasta. Badania w tym miejscu będą kontynuowane.

Panieńska 39: Jest to najlepiej zachowana posesja w obrębie badanego kwartału, stąd jest przeznaczona do zbadania w całości. Skupiono się na eksploracji nawarstwień w obrębie podwórka odsłaniając dwa poziomy bruki i leżące pod nimi poziomy niwelacyjne. Najmłodszy bruk pochodził z XVI-XVII w., starszy z XV-XVI w. W obrębie podwórka, na krańcu wschodnim, odkryto latrynę z XV w. (drewnianą), młodszą murowaną, ślady zabudowy gospodarczej i zarysy dwóch budynków. Jeden z nich pochodził zapewne z XIII-XIV w., drugi starszy, obydwie drewniane. Szczegółowe badania tych obiektów to zadanie na rok następny.

Środa Śląska,
Pl. Wolności 13a

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski we Wrocławiu

Badania prowadziła dr inż. arch. Ewa Łuzyniecka i mgr Halina Śledzik-Kamińska. Konsultanci: prof. dr hab. Józef Kaźmierczyk i prof. dr hab. Edmund Malachowicz. Finansował Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej w Środzie Śląskiej. Pierwszy sezon badań. Piwnica budynku z XIV w.

W październiku 1988 r. podczas wyburzania nowożytnego budynku obsunął się południowy profil wykopu budowlanego, odsłaniając relikty gotyckiej piwnicy.

Założono wykop o wymiarach 8 x 6 m i odsłonięto mury dwóch piwnic z XIV w.

Pomieszczenia te jedno o szerokości 2,5 m, drugie o szerokości 4,80 m i wysokości 2,0 m kryte były sklepieniami kolebkowymi i połączone korytarzem. Odkryte relikty stanowiły część gotyckiej kamienicy o szerokości 8,20 m, była ona albo tylko częściowo podpiwniczona lub, co jest bardziej prawdopodobne, rzut piwnicy pokrywał się z ryzem parteru. Jeżeli przyjmniemy, że odsłonięta kamienica stała na granicy rynku, to należy uznać, że rynek w Środzie Śląskiej od strony północnej był szerszy od obecnego.

Toruń, ul. Dominikańska 1-9

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska Oddział w Toruniu

Badania prowadzili: dr Jan Grześkowiak, mgr Artur Trapszyc i mgr Zbigniew Polczyński (autor sprawozdania). Finansował WKZ w Toruniu. Siódmy sezon badań. Kościół św. Mikołaja i klasztor O.O. Dominikanów (XIII-XIX w.).

Kontynuowano badania w zachodniej części kościoła św. Mikołaja w ramach kolejnego wykopu nr 5. Wykop obejmował fragment dawnej nawy południowej kościoła, kaplicę oraz teren poza murem południowym kościoła.

Odsłonięto relikty muru południowego kościoła wraz z przebudowaniami oraz fragmenty murów dawnego włączenia z XIX w. ulokowanego w nawie południowej kościoła. Wyróżniono pięć zasadniczych warstw kulturowych. Uzyskano z nich łącznie 2366 fragmentów naczyń glinianych, 457 fragmentów szkła okiennego i 200 naczyń glinianych. Liczną grupę znalezisk stanowią gwoździe żelazne. Natrafiono również na 18 monet srebrnych i miedzianych. Są to XIV i XV wieczne brakteaty guziczkowate, denary Alberta z XVI w. i szeląg Jana Kazimierza z XVII w. Warto wymienić również 26 szpil z brązu o kulistej główce. W warstwie V zarejestrowano 38 pochówków szkieletowych ułożonych wzdłuż osi kościoła, to jest na kierunku NE-SW. Z uwagi na silne przemieszanie warstw niemożliwe jest przyporządkowanie określonych znalezisk ruchomych do konkretnego pochówku.

Badania będą kontynuowane.

Toruń, st. 23 - patrz okres wpływów rzymskich.